

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobkyně: **E. Z.**, zastoupené JUDr. Irenou Šebestovou, advokátkou, se sídlem T. G. Masaryka 602, Frýdek-Místek, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 3. 8. 2011, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 8. 2012, č. j. 20 Ad 40/2011 - 59,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovené zástupkyni JUDr. Ireně Šebestové, advokátce, se sídlem T. G. Masaryka 602, Frýdek-Místek, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 1600 Kč, která je splatná do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Rozhodnutím ze dne 3. 8. 2011, č. j. X (dále též „napadené rozhodnutí“), žalovaná zamítla námitky žalobkyně a potvrdila rozhodnutí žalované ze dne 6. 10. 2010, jímž žalovaná zamítla žádost žalobkyně o invalidní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 5. 2005 (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), protože žalobkyně nezískala potřebné doby pojištění.

[2] Žalobkyně proti napadenému rozhodnutí brojila žalobou ze dne 27. 9. 2011, ve které tvrdila, že se v jejím případě jedná o tzv. invaliditu z mládí.

[3] Žalovaná se k žalobě vyjádřila podáním ze dne 17. 10. 2011, ve kterém odkázala na posudky vypracované v průběhu správního řízení, podle nichž je žalobkyně invalidní od 27. 5. 2005. Doložená zdravotní dokumentace podle těchto posudků neobsahuje podklady, podle kterých by bylo možno posoudit, zda se jedná o invaliditu z mládí. K důkazu žalovaná navrhla posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí.

[4] Podáním ze dne 8. 12. 2011 žalobkyně trvala na vypracování znaleckého posudku nezávislým znaleckým pracovištěm a pozastavovala se nad tím, že zmizela její zdravotní dokumentace od školního lékaře. Žalobkyně dále požádala o ustanovení zástupce.

[5] Krajský soud v Ostravě si opatřil posudek od Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, detašované pracoviště v Ostravě, ze dne 8. 2. 2012, č. j. 2011/2984-OS, podle kterého rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně je hrudně-bederní skolióza IV. st., s námahovou dušností NYHA III při srdečním selhání s diastolickou dysfunkcí kyfoskopiotického srdce a spirometricky prokázanou kombinovanou ventilační poruchou restriktivní povahy, jež posudková komise podřadila pod kapitolu XIII, oddíl E, položku 2, písm. c) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity) (dále jen „vyhláška č. 359/2009“), s mírou poklesu pracovní schopnosti ve výši 70%. Posudková komise konstatovala, že se nejedná o invaliditu z mládí.

[6] Žalobkyně dle posudkové komise absolvovala gymnázium, studovala dva roky na vysoké škole a v roce 1990 ještě pracovala – jak posudkové komisi vyplývá z toho, že žalobkyně byla od 26. 2. 1990 do 2. 3. 1990 uznána práce neschopnou pro virózu. Po tomto datu posudková komise ve zdravotní dokumentaci nenachází žádné záznamy až do 3. 5. 2005, kdy je uvedeno doporučení vyšetření laboratorního skríningu a uveden závěr Dr. Adamce z 15. 4. 2005 o dekompenzovaném kyfoskopiotickém srdci. Ve zdravotní dokumentaci není doloženo, že by žalobkyně ukončila pracovní poměr v roce 1990 ze zdravotních důvodů. Absence návštěv u ošetřujícího lékaře mezi lety 1990 až 2005 je dle posudkové komise souladná s údajem v nálezu MUDr. W. (zjišťovací prohlídka) z 7. 7. 2005, a to, že „pacientka se doposud s ničím neléčila, k lékařům vůbec nechodila“. V dalším formuláři z 9. 7. 2010 vyplněném MUDr. W. je dále uvedeno, že se žalobkyně v dětství pro kyfoskopiozu neléčila. Posudková komise uvedla, že dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se u žalobkyně rozvíjel pozvolna, přičemž s vysokou pravděpodobností lze předpokládat, že samotná skolióza vznikla nejpozději v době dospívání (i když posudková komise cituje ze záznamu o vstupní prohlídce na funkci účetní v podniku Zelenina Ostrava ze dne 18. 11. 1980, podle kterého je páteř rovná a v popisu rtg plic konstatován normální nález, a z vyšetření internistky MUDr. D. z 25. 5. 1987, která nepopisuje skoliózu). Dopad skoliózy na pracovní funkce ve smyslu invalidity však posudková komise bezpečně stanovuje až na den propuštění z interního oddělení nemocnice ve Frýdku-Místku pro dekompenzaci plicního srdce dne 27. 5. 2005. Pro stanovení dřívějšího data vzniku invalidity nemá posudková komise podklady. Posudková komise v tomto směru vyzvala žalobkyni ke sdělení dalších informací, na což žalobkyně reagovala přepisem korespondence se státními orgány, ze které vyplývá, že zdravotní dokumentace žalobkyně z období před rokem 2005 nebyla nalezena. Žalobkyně ale neuvedla, zda byla v minulosti uznána osobou se změněnou pracovní schopností nebo zda pobírala dávky sociálních služeb či péče. Posudková komise proto vycházela ve svých závěrech ohledně vzniku invalidity z dostupné zdravotní dokumentace.

[7] Žalobkyně během jednání soudu dne 7. 3. 2012 uvedla, že její zdravotnická dokumentace z období před rokem 2005 se ztratila. Žalobkyně dále popsala, ke kterým lékařům v minulosti docházela.

pokračování

[8] Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 15. 3. 2012, č. j. 20 Ad 40/2011 - 30, ustanovil žalobkyni JUDr. Irenu Šebestovou, advokátku.

[9] K dotazu krajského soudu sdělila Nemocnice ve Frýdku-Místku dopisem ze dne 26. 3. 2012, že nedisponuje zdravotní dokumentací žalobkyně z let 1971 - 1972.

[10] V podání ze dne 3. 7. 2012 žalobkyně trvala na svém stanovisku, že se v jejím případě jedná o invaliditu z mládí. Poukazovala na to, že od věku 35 let se její výška zmenšovala, přičemž od doby dospělosti postupně ubývala na váze. Od útlého dětství měla žalobkyně deformovanou postavu a trpěla opakovanými zápaly plic. Tehdejší zdravotní stav však nemohl být podle žalobkyně řádně zjištěn kvůli nedostatečným diagnostickým možnostem zdravotnictví. Během výuky na gymnáziu měla žalobkyně řadu omluvených zameškaných hodin. Zároveň žalobkyně poukazovala na to, že nebyla klasifikována z tělesné výchovy. Žalobkyně proto navrhovala provést znalecký posudek ohledně určení vzniku její invalidity a listinné důkazy – vysvědčení z jejího studia na Gymnáziu Petra Bezruče ve Frýdku-Místku.

[11] Během jednání soudu proběhnuvšího dne 8. 8. 2012 žalobkyně na této argumentaci setrvala a poukazovala na to, že její zdravotní stav se negativně vyvíjel postupně. Žalobkyně pracovala v 80. letech tím způsobem, že jako vedoucí dopravy nemusela stále sedět a že jako účetní si práci nosila domů. Pracovní vztah byl ukončen z organizačních důvodů.

[12] Krajský soud v Ostravě ve věci rozhodl rozsudkem č. j. 20 Ad 40/2011 - 59 ze dne 8. 8. 2012, kterým žalobu zamítl. V odůvodnění krajský soud odkázal na obsah posudku posudkové komise. Ohledně stanovení data vzniku invalidity krajský soud uvedl, že stanovení data vzniku invalidity a posouzení invalidity je vázáno na právní předpis, jenž je účinný v době vzniku této skutečnosti. Vzhledem k absenci zdravotní dokumentace žalobkyně se soud ztotožnil s posudkovou komisí ohledně nemožnosti stanovení dřívějšího data vzniku invalidity. Není-li zdravotní stav doložen lékařskými nálezy, nelze podle krajského soudu po žalované žádat, aby zdravotní stav žalobkyně posoudila jako invaliditu z mládí. Nadto krajský soud poukázal na to, že invalidita z mládí byla vždy invaliditou plnou (nyní invaliditou třetího stupně), což vyjadřuje neschopnost pojištěnce výkonu soustavné pracovní činnosti; žalobkyně ale byla 10 let zaměstnaná (od 1. 11. 1980 do 30. 11. 1990, tj. 3682 dnů). Z tohoto důvodu soud neustanovil znalce, neboť neměl pochybnosti o správnosti posudku posudkové komise. Jestliže absence zdravotní dokumentace brání bližšímu posouzení invalidity z mládí, pak ani znalec nemůže podle závěru krajského soudu absenci zdravotní dokumentace nahradit vlastní úvahou.

II. Kasační stížnost

[13] Proti tomuto rozsudku Krajského soudu v Ostravě č. j. 20 Ad 40/2011 - 59 ze dne 8. 8. 2012 podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost ze dne 3. 9. 2012, v níž uvedla, že kasační stížnost podává z důvodů podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatelka tvrdila, že se krajský soud nevypořádal řádně s důkazy ohledně jejího zdravotního stavu, tudíž nedostatečně zjistil skutkový stav. Stěžovatelka v tomto směru poukazovala na to, že navrhovala provedení několika důkazních prostředků (vysvědčení z jejího studia na Gymnáziu Petra Bezruče ve Frýdku-Místku, v nichž je uveden počet zameškaných hodin a skutečnost, že ve 3. a 4. ročníku nebyla hodnocena z tělesné výchovy, a znalecký posudek z oboru zdravotnictví), jejichž prostřednictvím by bylo prokázáno, že se v jejím případě jedná o invaliditu

z mládí. Stěžovatelka dále tvrdila, že se krajský soud nedostatečně vypořádal s její argumentací, kterou uplatnila při jednání soudu a v podání z 3. 7. 2012.

[14] Žalovaná se ke kasační stížnosti stěžovatelky nevyjádřila.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[15] Stěžovatelka je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byla účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě vzešlo (ustanovení § 102 s. ř. s.), kasační stížnost je včasná (ustanovení § 106 odst. 2 s. ř. s.) a přípustná, neboť nejsou naplněny důvody podle ustanovení § 104 s. ř. s.

[16] Neúplné a nepřesvědčivé posouzení zdravotního stavu se v řízení o dávkách důchodového pojištění podmíněných dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem považuje podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, publikovaný pod číslem 511/2005 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz) za jinou vadu řízení ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto přezkoumal napadený rozsudek pouze podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. – srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2004, č. j. 1 As 7/2004 - 47 – ačkoli se stěžovatelka dovolávala stížnostních důvodů podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s.

[17] Nejvyšší správní soud za této situace napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě v mezích řádně uplatněného kasačního důvodu podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a v rozsahu kasační stížnosti podle ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná; k tomuto závěru vedly Nejvyšší správní soud následující úvahy:

[18] Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu nepřezkoumatelnosti soudního rozhodnutí spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

[19] K otázce nepřezkoumatelnosti soudního rozhodnutí z hlediska nesrozumitelnosti či nedostatku důvodů rozhodnutí se vyjádřil Nejvyšší správní soud, např. ve svém rozsudku sp. zn. 2 Ads 58/2003 ze dne 4. 12. 2003, takto: *„Za nesrozumitelné lze obecně považovat takové soudní rozhodnutí, jehož výrok je vnitřně rozporný, kdy nelze zjistit, zda soud žalobu zamítl nebo o ní odmítl rozhodnout, případy, kdy nelze seznat co je výrok a co odůvodnění, dále rozhodnutí, z něhož není patrné, které osoby jsou jeho adresátem, rozhodnutí s nevhodnou formulací výroku, která má za následek, že rozhodnutí nikoho nezavazuje apod. Nedostatkem důvodů pak nelze rozumět dílčí nedostatky odůvodnění soudního rozhodnutí, ale pouze nedostatek důvodů skutkových. Skutkovými důvody, pro jejichž nedostatek je možno rozhodnutí soudu zrušit pro nepřezkoumatelnost, budou takové vady skutkových zjištění, která utvářejí rozhodovací důvody, typicky tedy tam, kde soud opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem anebo tam, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy v řízení byly provedeny.“*

[20] Nejvyšší správní soud konstatuje, že má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být zřejmé, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný a jak uvážil pro věc rozhodné skutečnosti, resp. jakým způsobem postupoval při posuzování těchto skutečností. Uvedené pak musí nalézt svůj odraz v odůvodnění rozhodnutí. Je tomu tak proto, že jen prostřednictvím

pokračování

odůvodnění lze dovodit, z jakého skutkového stavu správní soud vyšel a jak jej uvážil. Co do rozsahu přezkoumávání správního rozhodnutí (po věcné stránce) je pak správní soud, nestanoví-li zákon jinak (srov. ustanovení § 75 odst. 2 s. ř. s. v návaznosti na ustanovení § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s.), vázán dispoziční zásadou. Ponechat stranou nelze okolnost, že odůvodnění rozhodnutí v podstatě předurčuje možný rozsah opravného prostředku vůči němu ze strany účastníků řízení. Pokud by totiž soudní rozhodnutí vůbec neobsahovalo odůvodnění nebo by nereflektovalo na žalobní námítky a na zásadní argumentaci, o níž se opírá, mělo by to nutně za následek jeho zrušení pro nepřezkoumatelnost.

[21] Nejvyšší správní soud je toho názoru, že napadený rozsudek není nepřezkoumatelný z toho důvodu, že by byl nesrozumitelný. V případě napadeného rozsudku se krajský soud nedopustil výše uvedené nesrozumitelnosti v podobě vnitřní rozpornosti výroku, nerozlišení výroku a odůvodnění, nejjistitelnosti jeho adresátů či nevhodné formulace, protože napadený rozsudek přehledně obsahuje všechny zákonem předepsané náležitosti. Ostatně samotná stěžovatelka jeho obsahu porozuměla, pouze s jeho obsahem nesouhlasí, což nepředstavuje důvod pro zrušení napadeného rozsudku pro jeho nesrozumitelnost.

[22] Napadený rozsudek dle názoru Nejvyššího správního soudu netrpí ani nedostatkem důvodů, neboť Krajský soud v Ostravě uvedl, proč považuje napadené správní rozhodnutí za zákonné a své úvahy rozvedl po skutkové i právní stránce. Tvrdí-li stěžovatelka, že rozsudek krajského soudu se dostatečně nevypořádal s její argumentací, nemůže Nejvyšší správní soud tomuto přisvědčit, neboť jedinou a podstatnou otázkou, kterou stěžovatelka učinila předmětem žalobního řízení i kasační stížnosti, je posouzení toho, zda se v jejím případě jedná o tzv. invaliditu z mládí, tzn. zda invalidita třetího stupně, jejíž existence je podle zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném po 31. 12. 2009 ve stěžovatelčině případě nesporná, vznikla před dosažením 18 let věku, tzn. před 4. 2. 1975. K této otázce se však krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí (str. 6 napadeného rozsudku) podrobně vyjádřil a dospěl k příslušným závěrům. V odůvodnění napadeného rozsudku krajský soud neměl podle názoru Nejvyššího správního soudu za povinnost reagovat na každou dílčí argumentaci uplatněnou stěžovatelkou a tu obsáhle vyvrátit, nýbrž uchopit obsah a smysl její žalobní argumentace a vypořádat se s ní, což se v posuzovaném případě stalo.

[23] Ze správního spisu Nejvyšší správní soud ověřil, že stěžovatelka požádala o invalidní důchod žádostí ze dne 20. 4. 2010, přičemž důchod požadovala přiznat od 1. 1. 2010. Správní spis žalované též svědčí o tom, že stěžovatelka žádala o invalidní důchod již v roce 2005, kdy byla uznána plně invalidní podle zákona o důchodovém pojištění, s datem vzniku invalidity 27. 5. 2005, avšak v období deseti let před vznikem invalidity získala pouze 57 dnů pojištění (zákon tehdy v ustanovení § 40 odst. 2 ve spojení s odst. 1 stanovil pro pojištěnce starší 28 let podmínku získané doby pojištění v rozsahu 5 let v posledních deseti letech před vznikem plné invalidity) – proto byla v roce 2005 žádost o invalidní důchod zamítnuta. S účinností od 1. 1. 2010 (zákon č. 306/2008 Sb.) platí právní úprava, podle níž získá pojištěnec starší 38 let nárok na invalidní důchod, pokud získá dobu pojištění 10 roků v období posledních dvaceti let před vznikem invalidity. Pokud by tedy stěžovatelka ke dni vzniku invalidity splnila podmínku deseti let pojištění v období posledních dvaceti let před jejím vznikem, měla by nárok na invalidní důchod od 1. 1. 2010 (kdy byla tato nová podmínka zákonem zavedena). K datu vzniku invalidity dne 27. 5. 2005 však ani tato nová podmínka vznik nároku na invalidní důchod od 1. 1. 2010 nepřivodí, neboť v období od 27. 5. 1985 do 26. 6. 2005 získala stěžovatelka pouze 7 roků a 101 dnů pojištění.

[24] Učinila-li stěžovatelka předmětem soudního přezkumu jedinou otázkou, a to datum vzniku její invalidity, přičemž námítka stěžovatelky uplatněná jak ve správním řízení, tak v řízení

před soudy zní, že její invalidita vznikla již před 18 rokem věku, tedy před 4. 2. 1975, Nejvyšší správní soud musí odkázat na svou judikaturu ohledně posuzování zdravotního stavu v případě přezkoumání rozhodnutí týkajícího se invalidního důchodu, podle níž podstatným faktorem určujícím výsledek soudního řízení je posouzení zdravotního stavu učiněné posudkovou komisí; proto je nutné klást důraz na správnost, přesvědčivost a úplnost posudku vydaného posudkovou komisí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54).

[25] Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že podle posudku OSSZ Frýdek-Místek ze dne 26. 7. 2010, č. j. LPS/2010/3816-FM_CSSZ, stěžovatelka trpí těžkou kyfoskopiosou Th- L páteře, námahovou dušností NYHA III., kombinovanou et. při SS s diast. dysfunkcí a kombinované vent. poruše. Z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla pracovní schopnost stěžovatelky o 70 %, resp. podle předcházející právní úpravy poklesla míra schopnosti soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %, den vzniku invalidity posudek určil na 27. 5. 2005. Toto datum koresponduje s datem propouštěcí zprávy z interního oddělení nemocnice ve Frýdku-Místku, kde se stěžovatelka podrobila komplexnímu vyšetření.

[26] Ze správního spisu Nejvyšší správní soud dále zjistil, že podle posudku ČSSZ-Lékařská posudková služba, pracoviště pro námitkové řízení č. j. LPS/2011/697-NR-MRS_CSSZ ze dne 25. 7. 2011, vydaného v řízení o námitkách, bylo konstatováno, že stěžovatelka trpí těžkou kyfoskopiosou Th- L páteře s námahovou dušností NYHA III kombinované etiologie (SS s diastolickou dysfunkcí a kombinovanou těžkou ventilační poruchou), artrózou kyč. kloubů III. st. Zdravotní stav stěžovatelky byl podrázen pod kapitolu XIII., oddíl E, položku 2, písm. c) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 s mírou poklesu pracovní schopnosti ve výši 70%. Podle právní úpravy účinné před 1. 1. 2010 byl zdravotní stav stěžovatelky posouzen jako plná invalidita a podrázen pod kapitolu XV, oddíl F, položku 4, písm. d) přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 284/1995“). Posudek konstatoval, že stěžovatelka je invalidní pro invaliditu třetího stupně, resp. plně invalidní podle právní úpravy účinné před 1. 1. 2010, s datem vzniku invalidity 27. 5. 2005.

[27] O skutečnosti, že stěžovatelka byla podle předpisů účinných do 31. 12. 2009 i po tomto datu shledána plně invalidní (invalidní třetího stupně), přičemž rozhodujícím zdravotním postižením je hrudně-bederní skolióza IV. stupně s námahovou dušností NYHA III s diastolickou dysfunkcí kyfoskopiotického srdce, není v projednávané věci žádného sporu. Předmětem přezkumu je toliko jediná otázka, a to doba vzniku invalidity; ve správním řízení i v řízení před krajským soudem byl vznik invalidity stanoven na 27. 5. 2005; stěžovatelka tvrdí, že byla invalidní již před 4. 2. 1975, tedy o více než třicet let dříve.

[28] Stanovení data vzniku invalidity je podstatnou součástí každé zjišťovací prohlídky. Stěžejní přitom je zjištění dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (podle ustanovení § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění ve znění zákona č. 306/2008 Sb. je pojištěnec invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35%.) Při posuzování invalidity vychází orgán sociálního zabezpečení (ustanovení § 8 odst. 8 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení) zejména z nálezu ošetřujícího lékaře, popřípadě výsledků funkčních vyšetření a výsledků vlastního vyšetření. Podle ustanovení § 39 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění ve znění zákona č. 306/2008 Sb., se při určování poklesu pracovní schopnosti vychází ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření. Průběh onemocnění a výsledky léčby doložené příslušnými nálezy a výsledky vyšetření umožňují posoudit, od kterého data je možno poruchu zdravotního stavu považovat za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav; přitom je nutno hodnotit povahu, rozsah, dynamiku a prognózu chorobných změn a určit, kdy k dlouhodobě

pokračování

nepříznivému zdravotnímu stavu došlo - znamená to zjistit, kdy byla integrita organismu porušena tak, že pojištěnec již nebyl s to dostát nárokům, které na lidský organismus klade výkon výdělečné činnosti.

[29] Rozhodnutí soudu ve věci datu vzniku invalidity závisí především na odborném lékařském posouzení. Správní soud si nemůže učinit úsudek o této otázce sám. Podle ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o provádění sociálního zabezpečení“), posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Posudkové komise jsou oprávněny k posouzení poklesu pracovní schopnosti, resp. míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti, a zaujetí posudkových závěrů o invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku.

[30] Posudkové řízení je tedy specifickou formou správní činnosti (srov. ustanovení § 16a zákona o provádění sociálního zabezpečení), spočívající v posouzení zdravotního stavu občana a některých důsledků z něj vyplývajících pro oblast sociálního zabezpečení a důchodového pojištění. Jde o postup posudkového orgánu, jehož hlavním obsahem je posudková činnost, která předpokládá vedle odborných lékařských znalostí též znalosti z oboru posudkového lékařství. I tyto posudky nicméně hodnotí soud jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v ustanovení § 77 odst. 2 s. ř. s. a v případě potřeby může zejména uložit též zpracování posudku soudem ustanoveným znalcem z oboru posudkového lékařství. Posudek, který splňuje požadavek úplnosti, celistvosti a přesvědčivosti a který se vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, bývá zpravidla rozhodujícím důkazem pro posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí. Posudkový závěr by měl být náležitě zdůvodněn, aby byl přesvědčivý i pro soud, který nemá, a ani nemůže mít, odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení invalidity závisí především. Nejvyšší správní soud tedy zdůrazňuje, že případné chybějící či nepřesně formulované náležitosti posudku, jež způsobují jeho nepřesvědčivost či neúplnost, nemůže soud s ohledem na výše nahradit vlastní úvahou, jelikož pro to na rozdíl od posudkové komise nemá potřebné medicínské znalosti.

[31] Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky spočívá v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a aby své posudkové závěry náležitě odůvodnila. Posudková komise, jež zpracovala pro krajský soud příslušný posudek, se otázkou vzniku invalidity řádně zaobírala. Vyzvala také stěžovatelku, aby doložila vše, co z hlediska posouzení může mít význam, a zkoumala, zda není možno zdravotnickou dokumentaci stěžovatelky nějak obohatit. Z hlediska skutkového totiž posudkový spis OSSZ Frýdek-Místek vypovídá o tom, že mezi lety 1990 - 2005 nelze dohledat žádné záznamy o zdravotním stavu stěžovatelky (praktická lékařka MUDr. W. 7. 7. 2005 na formuláři pro zjišťovací prohlídku invalidity uvedla, že „se pacientka doposud s ničím neléčila, k lékařům vůbec nechodila“, na obdobném formuláři z 9. 7. 2010 uvedla, že se stěžovatelka „v dětství pro kyfoskoliózu neléčila“). Záznam o vstupní prohlídce na funkci účetní z 18. 11. 1980 uvedl, že páteř je rovná a nález rtg plic normální, interní vyšetření ze dne 25. 5. 1987 (MUDr. D.) skoliózu nepopisuje. Posudkoví lékaři tak prvé komplexní vyšetření stěžovatelky mají až z hospitalizace v roce 2005 (zpráva z 27. 5. 2005 nemocnice Frýdek-Místek). Orgánům sociálního zabezpečení tak nezbylo, než posoudit vznik invalidity na základě takto omezeného rozsahu skutkových podkladů. Další zdravotní dokumentaci nepředložila ani stěžovatelka, která bez výsledku oslovovala různé orgány; dokumentaci se nepodařilo obohatit ani krajskému soudu, jenž oslovil stěžovatelkou označenou nemocnici. Pro období druhé poloviny 70. let (a celé období před tím) tak není k dispozici žádná zdravotní dokumentace, z roku 1980 existuje záznam o vstupní prohlídce do zaměstnání, který nedává podklady pro úvahy o

zdravotním postižení, zaměstnání účetní vykonávala stěžovatelka cca 10 let. Podle tiskopisu předloženého orgánům sociálního zabezpečení (profesní dotazník 6. 5. 2010) se jednalo o zaměstnání na plný pracovní úvazek (účetní a vedoucí dopravy Zelenina Ostrava). Z roku 1990 se posudky zmiňují o dokumentované viróze. Evidenční listy sociálního zabezpečení dokumentující doby pojištění a dosahované výdělky v letech 1980 - 1990 nevykazují žádné doby pracovní neschopnosti (ELDZ soud nalezl v posudkovém spisu OSSZ Frýdek-Místek, nejsou součástí dávkového spisu žalované, ten obsahuje pouze tzv. osobní list důchodového pojištění, kde jsou doby pojištění a náhradní doby sumarizovány, v letech 1980 - 1990 je vykazováno toliko 38 dní vyloučené doby). Lze tedy mít za prokázané, že stěžovatelka v době, kdy byla zaměstnána, nebyla - anebo zcela minimálně - v pracovní neschopnosti. Od roku 1991 nebyla stěžovatelka zaměstnána. Na Úřadu práce byla evidována v roce 1991, částečně 1992 a 1990 (148 dní) a 57 dní v roce 2005. Pokud stěžovatelka dokládá vysvědčení ze střední školy, která uvádějí počet omluvených hodin a klasifikaci z tělesné výchovy, lze jen uvést, že tyto skutečnosti nemohou nijak přímo napomoci závěru o vzniku invalidity před 4. 2. 1975 za situace, kdy až do roku 2005 neexistují žádné nálezy a výsledky funkčních vyšetření ve vztahu k určující diagnóze (těžká kyfokolióza). Stejně tak, pokud stěžovatelka uvádí, že hubla a měnila se její výška postavy (uvádí od věku 35 let), nemůže takové tvrzení samo o sobě přivést závěr, že již před 18. rokem věku byla invalidní. Proto lze aprobovat, že se těmito skutečnostmi krajský soud nijak podrobně nezabýval a soustředil se na hodnocení posudku posudkové komise a zdůvodnění, proč nevyhověl návrhu stěžovatelky na ustanovení znalce.

[32] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že posudek Posudkové komise MPSV v Ostravě splňuje výše uvedené požadavky na úplnost a přesvědčivost odborného lékařského posudku a lze z něj tudíž při zjišťování skutkového stavu vycházet. V projednávaném případě posudková komise zasedající v řádném složení jednoznačně vymezila rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky jako hrudně-bederní skolióza IV. st., s námahovou dušností NYHA III při srdečním selhání s diastolickou dysfunkcí kyfokoliotického srdce a spirometricky prokázanou kombinovanou ventilační poruchou restriktivní povahy, přičemž ohledně podrážení tohoto onemocnění pod příslušnou položku vyhlášky č. 359/2009 posudková komise uvedla kapitolu XIII, oddíl E, položku 2, písm. c) přílohy k vyhlášce č. 359/2009. Dále se podrobně zabírala vznikem invalidity z hlediska námitky stěžovatelky, že její invalidita vznikla již před 18. rokem věku – srov. bod 6. odůvodnění (podle ustanovení § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění ve znění po 31. 12. 2009 *„na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně má nárok též osoba, která dosáhla aspoň 18 let věku, má trvalý pobyt na území České republiky a je invalidní pro invaliditu třetího stupně, jestliže tato invalidita vznikla před dosažením 18 let věku a tato osoba nebyla účastna pojištění po potřebnou dobu (§ 40). Za invaliditu třetího stupně se pro účely věty první považuje též takové omezení tělesných, smyslových nebo duševních schopností, které má za následek neschopnost soustavné přípravy k pracovnímu uplatnění. Při posuzování invalidity pro účely nároku na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně podle věty první se neprovádí srovnání se stavem, který byl u osoby uvedené ve větě první před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (§ 39 odst. 3 věta druhá).“*

[33] K požadavku stěžovatelky na vypracování znaleckého posudku Nejvyšší správní soud odkazuje na závěry krajského soudu, jež považuje za logické a správné. Pokud neexistuje jakákoli zdravotní dokumentace věrohodně popisující zdravotní stav stěžovatelky před rokem 2005, nelze než vycházet z těch údajů, které jsou obsaženy v doložené zdravotnické dokumentaci, podle které dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav stěžovatelky s mírou poklesu pracovní schopnosti ve výši 70%, resp. s mírou poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti podle právní úpravy účinné před 1. 1. 2010, je bezpečně popsán až od roku 2005. S ohledem na délku období, o které by bylo třeba posunout datum vzniku invalidity (30 let) nelze užít ani postupu, který by určil datum vzniku invalidity s vysokou pravděpodobností, což je postup,

pokračování

který by měly správní orgány při postupném vzniku chorobných změn použít. V posuzované věci je „bezpečně“ určen vznik invalidity dnem 27. 5. 2005. Určení data vzniku invalidity s „vysokou pravděpodobností“ by mohl posudkový orgán svou úvahou posunout - s ohledem na charakter progredujícího onemocnění – o určitou dobu, nikoli však o 30 let. Stejně tak není nadán vyšší schopností věštění – neboť o jinou činnost by zde nešlo - ani znalec z oboru posudkového lékařství. Stěžovatelka totiž svou námitku postavila jednoznačně na tvrzení, že byla invalidní již před 18. rokem věku.

[34] Snaží-li se stěžovatelka posunout den vzniku invalidity před dovršení 18 let svého věku, musí Nejvyšší správní soud odkázat na závěry krajského soudu a posudku ze dne 8. 2. 2012. Pokud stěžovatelka v letech 1980 – 1990 vykonávala zaměstnání, byť s jistými tvrzenými omezeními (avšak bez zjištěných dob pracovní neschopnosti), muselo k progresi onemocnění stěžovatelky, jež dosahuje hranice invalidity třetího stupně, resp. plné invalidity, dojít zjevně později než před dosažením věku 18 let. Samotná stěžovatelka např. ve svém podání ze dne 3. 7. 2012 uvádí, že její původní výška se začala zmenšovat až od jejích 35 let věku.

[35] Nejvyšší správní soud jakýmkoli způsobem nepochybně závažnost a nepříznivost zdravotního stavu stěžovatelky, který dosahuje hranice invalidity třetího stupně, resp. plné invalidity podle předcházející právní úpravy a musí stěžovatelce přinášet značné ztížení jejího života. Pro přiznání invalidního důchodu však stěžovatelka kromě dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu dosahujícího zákonné úrovně musí splňovat i další zákonné podmínky, zde získání potřebných dob pojištění, neboť invalidní důchod představuje dávku, která má nahradit pracovní příjem, kterého pojištěnec dosahoval v důsledku činnosti, kterou dlouhodobě vykonával.

[36] Nejvyšší správní soud nad rámec výše uvedeného s ohledem na skutkové okolnosti případu a velmi nepříznivý zdravotní stav stěžovatelky odkazuje na ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, podle kterého jí může být přiznán invalidní důchod, pokud se zjistí, že skutkové okolnosti případu byly nesprávně posouzeny – zde doba vzniku invalidity. Pokud tedy bude nalezena zdravotní dokumentace stěžovatelky dokumentující její zdravotní stav před rokem 2005, případně bude možno tvrdit, že invalidita vznikla nesporně před rokem 2005, byť nikoli již před 18. rokem věku, není vyloučeno, aby jí byl invalidní důchod po splnění zákonných podmínek přiznán (stěžovatelka disponuje v letech 1980 - 1992 dobami pojištění, resp. náhradními dobami, které by při posunutí data vzniku invalidity o několik málo let patrně vznik nároku přivodily). Nejvyšší správní soud však musel – vázán námitkou uplatněnou v kasační stížnosti - posoudit napadené správní rozhodnutí toliko z hlediska, zda byla správně posouzena otázka vzniku invalidity již před 18. rokem věku. V tomto ohledu však pochybení v napadeném rozhodnutí krajského soudu neshledal.

[37] Není proto naplněn stěžovatelkou uplatněný kasační důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[38] Ze shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl (ustanovení § 110 odst. 1 in fine s. ř. s.).

IV. Náklady řízení

[39] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Žalovaná měla ve věci úspěch, podle ustanovení § 60 odst. 2 s. ř. s. však správnímu orgánu ve věcech důchodového

pojištění, nemocenského pojištění, pomoci v hmotné nouzi a sociální péče nelze přiznat právo na náhradu řízení, na které by měl jinak nárok podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s.

[40] Protože stěžovatelce byl usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 3. 2012, č. j. 20 Ad 40/2011 - 30, ustanovena zástupkyně, JUDr. Irena Šebestová, advokátka, Nejvyšší správní soud jí podle ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. přiznal odměnu za zastupování za dva úkony právní služby ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 písm. c) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů – další porada s klientem přesahující jednu hodinu proběhnuvší dne 3. 9. 2012; kasační stížnosti ze dne 3. 9. 2012. Tato odměna je podle ustanovení § 9 odst. 2 cit. vyhlášky ve spojení s ustanovením § 7 cit. vyhlášky stanovena ve výši 500 Kč za jeden úkon právní služby. Dále Nejvyšší správní soud přiznal na náhradě hotových výdajů podle ustanovení § 13 odst. 3 advokátního tarifu 600 Kč paušální náhrady hotových výdajů (jeden úkon právní služby po 300 Kč). V úhrnu tedy Nejvyšší správní soud přiznal částku 1600 Kč jako odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů. K výplatě této částky pak Nejvyšší správní soud stanovil přiměřenou lhůtu.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. ledna 2013

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu